

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 20 - 30) ได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 - 2559 โดยวางแนวนโยบายเพื่อดำเนินการข้อที่ 5 ว่าด้วยการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิดความประพฤติและคุณธรรมของตนเองโดยมีเป้าหมายคือคนไทยทุกคนมีทักษะและกระบวนการในการคิด การวิเคราะห์และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ เป็นแผนการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการใฝ่รู้ มีกระบวนการในการทำงาน ทั้งด้าน การคิด การวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีทักษะการทำงานและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญซึ่งได้กำหนดไว้ในโครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มแล้ว หลักสูตรยังได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างด้วยโดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มให้ผู้เรียนรู้จักตนเองค้นพบความสามารถ ความถนัดของตนเองเพื่อการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เห็นคุณค่าในการประกอบอาชีพ ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 1) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ยึดยึดเนื้อหาสาระให้กับผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บทบาทผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ รับผิดชอบและวิเคราะห์วิธีการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จากกลุ่ม โดยผู้เรียนสร้างความรู้เชิงความคิดและ

สร้างสรรค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตัวผู้เรียนเอง ไม่ใช่จะทำโดยให้นักเรียนฟังครูพูดหรืออ่านจากตำรา แล้วตอบคำถามเท่านั้น ถ้าต้องการให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและทำความเข้าใจในเรื่องราวหรือกิจกรรมต่างๆ แล้ว จะต้องให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ได้ลงมือทำจริง ได้มีโอกาสดำเนินการจริง โดยนักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความเต็มใจ มีความพอใจ และกิจกรรมนั้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน การเรียนรู้นั้นๆจึงจะมีความหมายและมีประโยชน์สำหรับนักเรียนในวันข้างหน้า (กรมวิชาการ, 2541, หน้า 89)

ปัจจุบันเรื่องกระบวนการกลุ่ม ได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่างๆ เป็นอันมาก ได้มีผู้นำเอาไปเป็นเครื่องมือในการทำงานและดำเนินงานในรูปแบบต่างๆ กัน ดังที่ ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2546, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการกลุ่ม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะการทำงานใดๆ ก็ตามไม่ว่าจะเป็นงานเล็กหรืองานใหญ่ ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ทีมงานหรือกลุ่มต้องมีความเข้าใจ และมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม (คมเพชร ฉัตรสุภากุล, 2546, หน้า 6-7) การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม ผู้นำจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อเขาได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวก (facilitate) ให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกแต่ละคน โดยวิธีการดังกล่าวแล้วประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคนและกลุ่มจะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ การทำงานเป็นกลุ่มไม่ใช่การปล่อยให้ผู้นำทำอะไรได้ตามใจตนเองด้วยความเห็นแก่ตัว แต่โดยอุทิศแล้ว การทำงานเป็นกลุ่มนั้นจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องความต้องการของบุคคลอื่น และทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจ

กระบวนการกลุ่มมีความสำคัญซึ่งสามารถส่งผลต่างๆตั้งแต่ระดับกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน จนถึงระดับชาติ ฉะนั้น กระบวนการกลุ่มนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับที่มีสมาชิกไม่กี่คน จนถึงระดับสูงที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากและจนถึงระดับประเทศแล้วนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากขาดความสามัคคีในการทำงานร่วมกันแล้ว ไม่ว่าจะตั้งวัตถุประสงค์ไว้เป็นอย่างดี มีบุคลากรที่มีความรู้สูง มีกำลังเงินที่พร้อมมูล แต่ความสามารถในการทำงานร่วมกันไม่มี ก็ย่อมจะไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น แสดงให้เห็นว่า ความสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่มตั้งแต่ระดับเล็กไปถึงระดับชาติ หากสังคมนาเล็ก ๆ เหล่านี้ ไม่สามารถที่จะร่วมงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ประเทศชาติซึ่งเป็นผลรวมของกลุ่ม ก็คงไม่สามารถเจริญก้าวหน้าไปได้ นอกจากนั้น ยังมีงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี (2545, หน้า 10-11) ได้กล่าวว่าคนไทยมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานในลักษณะดังนี้ คือ ไม่มีการวางแผนในการทำงาน มีสมรรถภาพในการทำงานคนเดียว ไม่มีสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่ม และไม่มีวินัยในการทำงาน ข้อค้นพบในงานวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาความเข้าใจและทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและ

เอกชน ต่างก็เห็นความสำคัญในเรื่องนี้และมีการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อเด็กและเยาวชนของชาติจะได้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมประชาธิปไตย การปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยตั้งแต่ยังเด็กนั้นย่อมจะให้ผลดีกว่าการรอไปอบรมฝึกฝนเมื่อโตซึ่งจะได้ผลยากกว่า

กระบวนการกลุ่มได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาโดยรับแนวคิดจากการปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ว่า "โรงเรียนมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้ไม่ใช่มีหน้าที่แต่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น" และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมคือการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ได้กลายมาเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดการศึกษาที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและฝึกทักษะการทำงานร่วมกันให้แก่นักเรียน (ทิตนา เขมมณี, 2545, หน้า 4) สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งที่นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตมากมาย แต่สิ่งที่จะสร้างประโยชน์ให้แก่นักเรียนเป็นอย่างมากในการที่จะออกไปอยู่ในสังคม คือการรู้จักทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในห้องเรียน การฝึกฝนการเป็นผู้นำที่ดี การเป็นสมาชิกที่ดีในกลุ่ม เมื่อบุคคลแต่ละคนได้เรียนรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มแล้วเขาก็จะเอาความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการทำงานในชีวิตของเขา เป็นผลให้การดำเนินชีวิตมีความสำเร็จ สามารถสร้างสมสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้วสังคมใดก็ตามจะเจริญรุ่งเรืองก็ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคคลในสังคมที่สามารถทำงานได้ดี มีความร่วมมือกับกลุ่ม รับรู้ความรู้สึกจากบุคคลอื่น (คมเพชร ฉัตรศุกกุล, 2546, หน้า 12-13) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม จึงเป็นการเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นด้วยซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่าการทำงานเป็นกลุ่มมีส่วนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ วิรัช ป්ර๑อกะโทก (2543, หน้า 22) รายงานการวิจัยในชั้นเรียนชุดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เรื่อง ระเบียบวินัย โดยใช้กิจกรรมกลุ่มที่ให้ผู้เรียนทำงานหรือทำกิจกรรมการเรียนเป็นกลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มย่อย ประมาณ 5 - 7 คน พบว่า ความมีวินัยของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกระบวนการกลุ่มสูงกว่าก่อนการพัฒนาด้วยกระบวนการกลุ่ม พงษ์ธานี เย็นอ่อน (2545, หน้า 1) ศึกษาเรื่อง การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปรายกลุ่ม พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมของนักเรียนหลักการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยจากแบบสังเกตพฤติกรรมหลังการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปีการศึกษา 2548 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้เข้ามาประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนวัดเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ผลการประเมินในระดับประถมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (2548, หน้า 30) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ในมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักษาราชการงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 4 มีคุณภาพในระดับดี แต่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายตามแผน เนื่องจากสถานศึกษาดังเป้าหมายความสำเร็จไว้ไม่ครอบคลุมตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน และในด้านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนยังต้องปรับปรุง นักเรียนยังขาดความรู้และทักษะการทำงานร่วมกันขาดการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ตั้งให้ครูคอยควบคุมตลอดเวลา การรวมกลุ่มจะเลือกตามความสนิทสนมกัน และจะให้คนเก่งทำงานเพียงคนเดียว ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2538, หน้า 2 - 3) ได้ศึกษาสภาพและทักษะกระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 86 ห้องเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสุ่มจากทุกภาค พบว่า หัวหน้ากลุ่มมีทักษะการทำงานกลุ่มเพียง 5 รายการ จาก 36 รายการ ส่วนสมาชิกกลุ่มมีทักษะการทำงานกลุ่มอยู่เพียง 14 รายการ จาก 24 รายการ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการหมุนเวียนกลุ่ม รวมทั้งหน้าที่ผู้นำกลุ่มและเลขานุการกลุ่มก็ได้มีการหมุนเวียนกัน ใครทำหน้าที่อะไร ก็จะทำหน้าที่นั้นเรื่องไปตลอดปี จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำงานเป็นกลุ่มและนักเรียนไม่สนใจในการเรียน เพราะมีการเอาเปรียบกันในขณะทำงาน หรือมีความไม่พอใจเกิดขึ้นจากความขัดแย้งในกลุ่ม ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนเป็นอย่างมากและเป็นผลเสียต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ที่จะใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี วิธีการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทำให้นักเรียนสามารถรู้และเข้าใจในหลักกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมปัจจุบันได้

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

3. สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

3. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

2. ขอบเขตประชากร

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 14 คน

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ใช้กระบวนการกลุ่ม จำนวน 118 คน ได้แก่

2.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

2.2.2 ครู จำนวน 5 คน

2.2.3 คณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน 7 คน
2.2.4 ผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน 2 คน
2.2.5 นายก อบต. เขาวง	จำนวน 1 คน
2.2.6 ศึกษานิเทศก์	จำนวน 2 คน
2.2.7 ผู้เข้าชมนิทรรศการ	จำนวน 100 คน

3. ขอบเขตเนื้อหา

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มในโรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดกรอบการทำงานเป็นกลุ่มตามแนวทางของ ทิศนา แคมมณี (2545, หน้า 10) แยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 3.1 การมีเป้าหมายร่วมกัน
- 3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 3.3 การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม
- 3.4 การตัดสินใจร่วมกัน

4. ขอบเขตระยะเวลา คือ ตุลาคม 2550 – พฤษภาคม 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ตามหลักกระบวนการกลุ่มมีด้วยกัน 4 ด้าน คือ 1.การมีเป้าหมายร่วมกัน 2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3.การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม 4.การตัดสินใจร่วมกัน

การมีเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การที่นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน วางระเบียบกติกาในการทำงาน ระบุงานที่จะทำในกลุ่ม แบ่งงานกันในกลุ่ม รับรู้และเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันว่าจะทำอะไรให้เป็นผลสำเร็จ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่นักเรียนรับบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ รักษาระเบียบในการทำงาน และทำงานตามบทบาทหน้าที่จนบรรลุเป้าหมาย

การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม หมายถึง การที่นักเรียนรักษามารยาทในการพูดและมารยาทในการฟัง แสดงความเคารพและให้เกียรติสมาชิกคนอื่น ปรับความเข้าใจให้ตรงกับสมาชิกคนอื่น

การตัดสินใจร่วมกัน หมายถึง การที่นักเรียนเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่ม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล ยอมรับมติและทำตามมติของกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับรู้ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และเกิดการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มในโรงเรียนวัดเขาวง ด.เขาวง อ.พระพุทธรบาท จ.สระบุรี เป็นแนวทางให้ครูที่ทำการสอนในชั้นอื่นนำไปปฏิบัติได้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เกิดการเรียนรู้ เข้าใจ และมีทักษะกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น โดยสามารถนำความรู้ที่ได้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้

3. ครูหรือโรงเรียนอื่นที่ต้องการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียน สามารถนำแนวทางและวิธีการที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้กับนักเรียนอื่นๆ ในระดับเดียวกันได้